

EU4Energy

www.viitorul.org

Proiecte demonstraționale

Buletin informativ, publicat în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP)

BULETIN INFORMATIV

Nr. 5, martie 2020

CUPRINS

2

NOUTĂȚI

5 Martie: Ziua Mondială a Eficienței Energetice. Practici care vizează o utilizare durabilă și rațională a energiei

ANRE a aprobat tarifele fixe și prețurile plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie

3

NOUTĂȚI

Anunț privind extinderea termenului de depunere a ofertelor pentru licitația publică de lucrări privind modernizarea sistemului public stradal în orașul Călărași

4

NOUTĂȚI

A fost lansat Apelul de propuneri de proiecte în domeniul iluminatului public stradal

7

CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR

Autoritățile locale trebuie să-și consolideze permanent capacitățile de implementare a proiectelor de eficiență energetică

8

LEGISLAȚIE

Sporirea eficienței energetice în comunitățile din Moldova depinde de implementarea corectă a politicilor naționale în domeniu

10

TEHNOLOGII

EMIS – un instrument eficient de monitorizare a consumului de energie

JAN WAANDERS: „Cel mai important este ca cetățenii să știe că utilizarea celor mai noi tehnologii, deși va costa ceva bani, pe termen lung va economisi bani”

A dispune de un sistem de iluminat public pentru o localitate reprezintă un mare avantaj. Iar la rândul său, prin intermediul iluminatului public inteligent, este posibil să se reducă iluminarea într-o anumită stradă într-un anumit moment, ceea ce aduce doar beneficii. Un sistem inteligent de iluminare publică oferă oamenilor un sentiment că municipalitatea este dispusă să investească în ceea ce consideră că este important. O iluminare bună face, de asemenea, oamenii să se simtă mai în siguranță, poate reduce numărul de accidente de circulație și poate duce la o factură de energie mai mică pentru municipalitate, iar aceste fonduri pot fi apoi folosite pentru a finanța alte lucruri importante pentru cetățeni.

De asemenea, cred că cel mai important este ca cetățenii să știe că utilizarea celor mai noi tehnologii, deși va costa ceva bani, pe termen lung va economisi bani. Acest lucru este valabil pentru iluminatul public, dar și pentru iluminarea în propria casă. Pur și simplu înlocuind becurile vechi cu LED-uri, se pot realiza economii uriașe (până la 60-70%).

Detalii găsiți la PAGINA 5

Finanțat de Uniunea Europeană în cadrul inițiativei EU4Energy

Această publicație este realizată în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor” implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP). Fondul pentru Eficiență Energetică oferă un suport financiar de 15% din valoarea totală a proiectului.

Buletinul informativ a fost elaborat cu asistența Uniunii Europene în cadrul Inițiativei EU4Energy. Conținutul este responsabilitatea exclusivă a Primăriei orașului Călărași și IDIS „Viitorul”, și nu reflectă sub nicio formă punctele de vedere ale Uniunii Europene.

5 Martie: Ziua Mondială a Eficienței Energetice. Practici care vizează o utilizare durabilă și rațională a energiei

Ziua Mondială a Eficienței Energetice este sărbătorită din 1998, când a avut loc în premieră o reuniune la nivel internațional a experților pentru a aborda criza energetică și soluțiile posibile.

Eficiența energetică este un termen foarte larg care se referă la multe modalități prin care putem obține același beneficiu (lumină, încălzire, mișcare etc.) folosind mai puțină energie. Domeniul acoperă automobilele eficiente, becurile economice, practicile industriale îmbunătățite, izolarea mai bună a caselor și o gamă de alte tehnologii. Pentru că economisirea energiei înseamnă și economisirea banilor, eficiența energetică este foarte profitabilă.

Astfel, 5 martie reprezintă o oportunitate de a reflecta asupra practicilor care vizează o utilizare durabilă și rațională a energiei, precum și asupra angajamentului guvernelor, companiilor și instituțiilor de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră. Economisirea energiei înseamnă economisirea banilor, iar domeniul acoperă de la becurile economice, izolarea caselor, transport, până la bune practici acasă sau la serviciu.

Astfel, nu uitați:

- Utilizați bicicleta sau mergeți pe jos. Există momente în cursul unei săptămâni în care putem să folosim bicicleta sau să alegem să mergem pe jos. Opțiunile de transport nu poluează.
- Transportul urban în comun. Reduce impactul asupra mediului utilizând transportul în comun. Poți asculta muzică, ai timp să citești o carte sau să discuți cu prietenii.
- Activități de recreere. Alergare, role, înot sunt câteva exemple de activități care produc un nivel scăzut de emisii de gaz.
- Electronice verzi. Să cumpărăm produse care sunt realizate de companii care nu folosesc în procesul de producție substanțe periculoase pentru mediu.
- Becurile ecologice. Au o durată de funcționare mai mare și consum mai mic dând aceeași luminozitate! Și nici prețul nu este exagerat de mare comparativ cu economia pe care o faci folosindu-le!

Sursa: Ziarul Unirea, www.ziarulunirea.ro

ANRE a aprobat tarifele fixe și prețurile plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a aprobat tarifele fixe și prețurile plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de către producătorii care vor obține statutul de producător eligibil în anul 2020.

În rezultatul calculelor efectuate conform prevederilor Metodologiei de determinare a tarifelor fixe și a prețurilor la energia electrică produsă de producătorii eligibili din surse regenerabile de energie, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat următoarele valori ale prețurilor și tarifelor fixe la energia electrică produse din surse regenerabile:

- instalațiile fotovoltaice – 1.88 lei/kWh;
- instalațiile eoliene – 1.55 lei/kWh;
- instalațiile hidroelectrice – 0.97 lei/kWh;
- instalațiile de cogenerare pe biogaz – 1.84 lei/kWh;
- instalațiile de cogenerare pe biomasă solidă – 1.96 lei/kWh.

Astfel, în conformitate cu prevederile Regulamentului privind confirmarea statutului

de producător eligibil, cererile pentru confirmarea statutului de producător eligibil vor fi depuse de către solicitanți începând cu data publicării Hotărârii în Monitorul Oficial.

La cererea pentru confirmarea statutului de producător eligibil se anexează următoarele acte:

- copia avizului de racordare eliberat de operatorul de sistem;
- copia actului, care atestă dreptul de proprietate/superficie a terenului sau construcției unde este construită centrala electrică a solicitantului;
- copia actului care atestă faptul depunerii garanției pentru participare stabilită.

În cazul lipsei unui act din cele menționate sau în cazul prezentării unor informații eronate, Agenția va respinge dosarul solicitantului.

Cuantumul garanției de participare, precum și a garanției de bună execuție, per kW putere instalată, este prezentat în tabelul de mai jos.

Sursa: www.anre.md

Indicatori	Unitate de măsură	Tehnologiile eligibile de producere				
		Instalații solare PV	Instalații eoliene	Instalații hidroelectrice	Instalații de cogenerare biogaz	Instalații de cogenerare pe biomasă solidă
Garanția de participare	lei/kW	35,8	54,7	57,3	129,3	147,8
Garanția de bună execuție	lei/kW	358,3	546,7	572,6	1292,9	1477,6

ANUNT PRIVIND EXTINDEREA TERMENULUI DE DEPUNERE A OFERTELOR

pentru licitația publică de lucrări privind modernizarea sistemului public stradal în orașul Călărași

*în cadrul proiectului UE „Eficientizarea iluminatului
public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”*

În scopul respectării recomandărilor Organizației Mondiale a Sănătății privind tendințele de evoluție la nivel global, regional și național a infecției COVID-19, asigurarea respectării distanței sociale între persoane de minim un metru, luând în considerare că în Republica Moldova a fost instituit gradul de alertă Cod roșu la nivel național referitor la situația epidemiologică prin infecția cu COVID-19, Primăria orașului Călărași în parteneriat cu IDIS „Viitorul” anunță extinderea termenului de depunere a ofertelor pentru licitația publică de lucrări privind modernizarea sistemului de iluminat public stradal în orașul Călărași în cadrul proiectului UE „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”.

ASTFEL, **noul termen limită de depunere a ofertelor este
04 mai 2020, ora locală 10.00.**

Totodată, ședința de informare programată pentru 23 martie 2020, ora locală 10.00 se transferă pentru data de 13 aprilie 2020, ora locală 10.00.

DEPUNEREA OFERTELOR:

Ofertele trebuie depuse într-un original și două exemplare marcate în mod clar „copie”. În caz de discrepanță între ele, originalul va avea preponderență. Toate ofertele trebuie recepționate de către Autoritatea Contractantă până pe 04 mai 2020, ora locală 10.00, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau livrate personal cu confirmare de primire semnată de responsabilul de achiziție sau de reprezentantul acestuia.

OFERTA trebuie TRIMISĂ sau LIVRATĂ MANUAL pe următoarea ADRESĂ:

Primăria orașului Călărași
Str. M. Eminescu 19
Orașul Călărași, MD-4400
Republica Moldova

Documentele de atribuire pot fi descărcate pe pagina IDIS „Viitorul” – www.viitorul.org, rubrica Anunțuri: [Anunț privind extinderea termenului de depunere a ofertelor pentru licitația publică de lucrări privind modernizarea sistemului public stradal în orașul Călărași](#) și pe pagina oficială a Primăriei orașului Călărași - www.calarasi-primaria.md: [Anunț de prelungire a termenului de depunere a ofertelor](#)

Ofertanții care au întrebări cu privire la această licitație trebuie să le expedieze în scris la Primăria orașului Călărași, str. M. Eminescu nr. 19, or. Călărași, MD-4400, Republica Moldova, în atenția doamnei Smolenschi Cristina sau pe următoarea adresă de e-mail: info@calarasi-primaria.md.

Proiectul „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor” este implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstrative” (CoM-DeP).

A FOST LANSAT APELUL DE PROPUNERI DE PROIECTE În domeniul iluminatului public stradal

Consiliul de Administrare al Agenției pentru Eficiență Energetică a aprobat lansarea apelului de propuneri de proiecte în domeniul Eficienței Energetice, pe segmentul de Iluminat public stradal. Prezentul apel este ghidat de procedurile și cerințele stabilite prin HG cu privire la organizarea și funcționarea Agenției pentru Eficiență Energetică Nr. 45 din 30 ianuarie 2019 (Regulamentul Agenției), de procedurile și cerințele specifice aplicabile prezentului Apel, aprobate prin deciziile Consiliului Agenției.

Consiliul Agenției a decis alocarea unui buget estimativ de 40 000 000 lei, oferit în cadrul acestui apel, pentru acordarea sprijinului proiectelor eligibile care conțin măsuri de eficiență energetică aferente SIP.

Prezentul apel este adresat solicitanților de finanțare din sectorul public care au ca obiectiv:

- reabilitarea și eficientizarea sistemelor de iluminat public (SIP) prin implementarea proiectelor care prevăd realizarea măsurilor de Eficiență Energetică (EE) aferente SIP;
- sprijinirea eforturilor autorităților administrației publice locale (APL) de nivelul I de achiziționare a unor soluții de iluminat performante și eficiente din punct de vedere energetic.

Suportul din partea Agenției pentru proiectele aprobate în cadrul acestui apel va constitui realizarea unui studiu de fezabilitate și furnizarea corpurilor de iluminat cu LED, condiționat de asigurarea de către solicitanții de finanțare, după caz, a următoarelor eforturi - elaborarea documentației tehnice necesare, realizarea lucrărilor de reabilitare a rețelelor electrice și/sau de montare a corpurilor de iluminat (inclusiv consolele).

Măsurile trebuie să fie bazate pe tehnologii disponibile comercial, tehnici verificate și bine cunoscute, raportate bunelor practici internaționale, aplicate pe larg în Republica Moldova și/sau peste hotare. Implementarea măsurilor propuse trebuie să fie fezabilă din punct de vedere tehnico-economic și să nu aibă impact major asupra mediului ambiant.

În scopul elaborării și depunerii la Agenție a propunerilor de proiect calitative, este exigent recomandat ca toate părțile implicate să viziteze cu regularitate pagina web a Agenției: www.aee.md.

Documentele urmează a fi depuse la sediul Agenției pentru Eficiență Energetică cu adresa: mun. Chișinău, str. Alecu Russo 1, bloc A1, Etajul 10, MD-2068, sau remise prin email la adresa office@ae.md (semnate, ștampilate și scanate), începând cu data de 28 februarie 2020.

Mai multe detalii pot fi obținute la tel.:
022 499 444 (ext.2) sau 022 310 0129 (ext.2)

Evaluarea propunerilor de proiect va fi bazată pe principiul „Primul venit - primul servit”.

Agenția pentru Eficiență Energetică (AEE) are misiunea de a implementa politica de stat în domeniul eficienței energetice, performanței energetice a clădirilor, precum și al valorificării surselor de energie regenerabilă, inclusiv prin atragerea și gestionarea resurselor financiare în vederea finanțării proiectelor în domeniile respective într-un mod durabil din punctul de vedere al mediului înconjurător și al schimbărilor climatice.

Sursa: www.aee.md

„Cel mai important este ca cetățenii să știe că utilizarea celor mai noi tehnologii, deși va costa ceva bani, pe termen lung va economisi bani”

Interviu cu **Jan Waanders**, lider de echipă din cadrul Programului UE pentru proiecte durabile demonstrative urbane (SUDEP)

Ana-Maria Veverița: În țările europene, iluminatul stradal reprezintă aproximativ 19% din consumul total de energie electrică, cu un impact semnificativ asupra mediului și a costurilor energetice. Cu toate acestea, în Republica Moldova, această cifră este de aproximativ 9%, ceea ce arată că țara noastră mai are multe de făcut în acest sens. În acest context, cum apreciați situația actuală a iluminatului public stradal în localitățile moldovenești și ce notă ați da țării noastre la acest capitol?

Jan Waanders: În Moldova este important să reducem și mai mult consumul de energie prin intermediul sistemelor de iluminat stradal. Acest lucru este posibil și, în același timp, putem crește în continuare numărul de corpuri de iluminare în localitățile din țară. A da o notă este dificil și nu cred că este corect. Da, în majoritatea țărilor iluminatul public poate fi îmbunătățit, dar cred că este mai important să se ia măsuri concrete pentru îmbunătățirea iluminatului public, decât să se compare. Mai degrabă aș marca o dorință a municipalităților și a Guvernului de a face schimbări pozitive în ce privește sistemele de iluminat public.

- În prezent, ținând cont de angajamentele asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului de asociere cu Uniunea Europeană, gestionarea sistemului de iluminat public trebuie să se realizeze în conformitate cu standardele europene. Și aceasta este o provocare complexă pentru autoritățile noastre publice. Care, în opinia dumneavoastră, dintre prevederile standardelor de iluminat public sunt cele mai puțin respectate în localitățile Moldovei?

- Cred că cel mai mare obstacol este că de multe ori municipalitățile nu știu ce tehnologii sunt disponibile. Înlocuirea lampilor de tip vechi cu LED-uri aduce cu siguranță economii. Însă, folosind tehnologii inteligente, puteți obține chiar și mai multe economii, deoarece puteți scădea din luminozitate lămpile în momentele în care nu aveți nevoie pentru a arde la capa-

citate maximă. Adesea, specialiștii de la nivel local nu au cunoștințe despre tehnologiile care sunt pe piață și cumpără a doua (sau a treia) cea mai bună soluție. De asemenea, desigur, există norme privind iluminatul public, dar acestea nu sunt neapărat respectate întotdeauna.

- De ce credeți că au loc aceste încălcări?

- Acest lucru se întâmplă deoarece există deseori o lipsă de conștientizare a cetățenilor cu privire la normele și soluțiile tehnice disponibile. Dacă nu știți ce se poate face în ceea ce privește iluminatul public și ce trebuie să faci în conformitate cu normele, voi, cetățeni, nu veți cere nici măcar îmbunătățirea acestuia. De aceea este important să avem proiecte demonstrative. Unii cetățeni din Călărași, de exemplu, vor vizita orașul Cantemir și vor vedea ce este posibil acolo și vor începe presiunea autorităților din Călărași pentru îmbunătățirea sistemului de iluminat public. De asemenea, desigur, încălcările se întâmplă deoarece nimeni nu controlează dacă sistemul de iluminat public

este în conformitate cu normele. Dacă ar exista un organism de control care ar verifica în toată țara dacă se respectă normele și aceste analize ar fi făcute publice, ar exista o presiune mai mare asupra autorităților publice pentru a avea iluminat public de calitate.

- Ce înseamnă, în opinia dumneavoastră, soluții eficiente pentru sistemul de iluminat stradal?

- Soluțiile eficiente, în opinia mea, înseamnă sisteme de iluminat stradal care permit gestionarea iluminatului public în conformitate cu ceea ce este necesar (și în acest fel reducând factura energetică). Prin intermediul iluminatului public inteligent, este posibil să se reducă iluminarea într-o anumită stradă într-un anumit moment. Nu are sens să ai toate lămpile aprinse la toată capacitatea toată noaptea. Prin iluminarea publică inteligentă, inclusiv posibilitatea de a stinge anumite lămpi sau străzi, lămpile pot arde, de exemplu, la o capacitate de 30% în timpul nopții, când oamenii dorm.

- Ce trebuie să știe cetățenii despre avantajele iluminatului modern?

- Cred că cel mai important este ca cetățenii să știe că utilizarea celor mai noi tehnologii, deși va costa ceva bani, pe termen lung vă economisește bani. Acest lucru este valabil pentru iluminatul public, dar și pentru iluminarea în propria casă. Pur și simplu înlocuind becurile vechi cu LED-uri, se pot realiza economii uriașe (până la 60-70%).

- Cum contribuie sistemul public de iluminat stradal la securitatea localităților, dincolo de simpla iluminare?

- A dispune de un sistem public de iluminare reprezintă un mare avantaj pentru orice localitate. Dar o iluminare bună oferă cetățenilor un sentiment că municipalitatea este dispusă să investească în ceea ce consideră că este important. O iluminare bună face, de asemenea, ca oamenii să se simtă mai în siguranță, poate reduce numărul de accidente de circulație și poate duce la o factură de energie mai mică pentru municipalitate, iar ulterior aceste fonduri pot fi apoi folosite pentru a finanța alte lucruri importante pentru cetățeni.

- Autoritățile noastre publice par a fi suficient de conștiente de importanța dezvoltării sistemului public eficient și de calitate de iluminare publică?

- Cred că în orașe există un plan de abordare a eficienței energetice, cum ar fi orașele semnate ale Convenției Primarilor (precum Călărași), există o conștientizare accentuată a importanței unui sistem de iluminat public eficient și de calitate.

- Ce ar trebui să facă autoritățile publice, în special cele locale, pentru a sensibiliza populația despre eficiența energetică?

- Creșterea conștientizării este importantă. Nu numai pentru a informa cetățenii despre ce se întâmplă într-un proiect, ci și pentru a-i conștientiza de ce sunt importante economiile de energie și cum pot economisi energie în casele lor. Din păcate, prețurile la energie și electricitate par să crească și doar înlocuind, de exemplu, lămpile vechi cu LED-uri, aceștia pot reduce factura la electricitate. Prin urmare, în opinia mea, fiecare proiect, cum ar fi modernizarea sistemului de iluminat public, ar trebui să fie însoțit de o campanie de sensibilizare și informare pentru cetățeni.

- În opinia dumneavoastră, cetățenii simt calitatea iluminatului public în localitățile moldovenești? Este apreciată iluminarea de calitate?

- Iluminatul public, în opinia mea, ar tre-

bui să fie o prioritate pentru fiecare localitate, pur și simplu pentru că afectează pozitiv un grup foarte mare de populație, astfel încât toată lumea va beneficia de aceasta. Desigur, vor exista întotdeauna oameni care vor spune că nu apreciază rezultatul, dar majoritatea oamenilor vor vedea că în sat sau oraș se întâmplă o schimbare pozitivă și o vor aprecia acest lucru.

- Până în 2021, iluminatul cu LED-uri va ajunge la Călărași. Acest oraș va deveni primul din Moldova care va înlocui complet iluminatul stradal. Cele 500 de becuri LED vor fi instalate pe 23 de străzi cu o lungime totală de 21 km, iar consumul anual de energie va fi redus la 35%. Cum credeți că se va schimba viața a 16 500 de locuitori odată cu implementarea proiectului?

- În general, calitatea iluminatului va fi îmbunătățită, iar cetățenii orașului vor vedea o diferență evidentă. Unii stâlpi de electricitate vor fi, de asemenea, înlocuiți sau îndreptați, iar acest lucru va face orașul să pară și mai atrăgător. Proiectul va avea o influență asupra consumului de energie de la sistemul de iluminat (va fi mai mic), iar fondurile economisite în acest mod vor putea fi utilizate pentru îmbunătățirea suplimentară a sistemului de iluminat (aducerea LED-urilor pe străzile care nu sunt acoperite de proiect etc.).

- Dar activitatea Muzeului de Istorie și Etnografie din Călărași, unde se va instala iluminatul arhitectural?

- Iluminatul arhitectural crește atractivitatea clădirilor speciale, cum ar fi Muzeul de Istorie și Etnografie din Călărași. Ca atare, aceste clădiri devin mai atrăgătoare pentru vizitatori. Iluminatul arhitectural înseamnă că clădirea va primi mai multă atenție, pur și simplu pentru că va ieși în evidență în cursul serii și/noaptea. În sine, acest lucru nu este neapărat suficient pentru a crește numărul vizitatorilor. Se recomandă, de asemenea, creșterea impactului printr-o campanie de informații suplimentare pentru vizitatorii (potențiali), prin acțiuni speciale ale muzeului, prin adăugarea la colecția sa sau prin realizarea de informații despre obiectele din muzeu care sunt mai ușor disponibile (de exemplu, prin intermediul telefonului mobil).

- Ce sfaturi oferiți autorităților din Călărași pentru a face față managementului și întreținerii durabile a sistemului de iluminat public eficient?

- Iluminatul public inteligent oferă posibilitatea de a vedea instantaneu ce lămpi func-

ționează și care nu, și de aceea trebuie înlocuite. În timpul achizițiilor, este important să vă asigurați că un astfel de sistem inteligent va fi inclus și că sunt achiziționate corpuri de iluminat de înaltă calitate, care pot dura cel puțin 10 ani. Este esențial să vă asigurați că compania care instalează corpurile de iluminat oferă o perioadă suficientă de garanție, astfel încât sarcina înlocuirii în primii 5-10 ani nu revine municipalității, dar luminile defecte sunt înlocuite pe seama companiei care a instalat corpurile de iluminat. Dacă acest document nu este specific inclus în documentația de licitație, sarcina va cădea asupra municipalității și, din păcate, bugetele municipale din Moldova sunt foarte mici, ceea ce înseamnă că nu își vor permite să înlocuiască becurile cu LED. În plus, municipalitatea ar trebui să includă anual în bugetul său fonduri pentru întreținerea corespunzătoare a LED-urilor instalate.

- Cum vedeți situația iluminatului public în Moldova în 10 ani?

- Se poate observa că proiectele de iluminat stradal sunt populare în Moldova și că există o tendință către iluminatul public inteligent, incluzând un sistem de gestionare la distanță și dimming. Mă aștept ca această tendință să nu se întoarcă și că, în următorii 10 ani, iluminatul public inteligent va fi introdus cel puțin în toate municipalitățile semnate ale Convenției Primarilor.

- De câți ani credeți că Republica Moldova va avea nevoie pentru a ajunge la situația iluminatului public inteligent în Europa?

- Pentru întreaga țară această întrebare este dificil de răspuns. În majoritatea localităților din Moldova iluminatul public inteligent nu există și, prin urmare, ar trebui introdus. Cât timp va dura acest lucru depinde de finanțarea disponibilă pentru introducerea iluminatului public inteligent la nivelul întregii țări (fonduri din bugetul național, bugetul local, donatori, instituții financiare internaționale), precum și dacă autoritățile au proiecte gata de implementat. Din acest motiv, mă aștept să fie nevoie de cel puțin încă 10 ani pentru a avea iluminat public inteligent peste tot în Moldova. Cu toate acestea, într-o localitate, acest lucru ar putea fi în termen de trei-cinci ani, și consider că, în mod normal, un proiect de iluminat stradal ar avea nevoie de cam trei ani pentru a fi implementat.

- Mulțumesc pentru interviu!

Pentru conformitate,
Ana - Maria Veverița

Autoritățile locale trebuie să-și consolideze permanent capacitățile de implementare a proiectelor de eficiență energetică

Specialiștii din administrația publică, aleși locali și cetățeni din raionul Călărași și-au dat întâlnire pe 28 februarie la seminarul de instruire „Creșterea capacităților autorităților publice locale privind dezvoltarea și implementarea proiectelor în domeniului eficienței energetice. Identificarea și atragerea resurselor suplimentare de finanțare în comunități”.

Evenimentul a fost desfășurat în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”. Proiectul este implementat de autoritatea publică locală din orașul Călărași, în colaborare cu IDIS „Viitorul”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene (UE).

Instruirea a pus în discuție modalitățile de identificare și atragerea investițiilor în comunitate, precum și creșterea capacităților autorităților publice locale în ce privește dezvoltarea și implementarea proiectelor, și în mod special a inițiativelor de eficiență energetică. Prezentările au fost oferite de către expertul național al Convenției Primarilor privind Cli-

ma și Energia în Moldova – Victor Parlicov și Carolina Ungureanu, vicedirector și fundraiser la IDIS „Viitorul”.

Astfel, potrivit expertului național al Convenției Primarilor privind Clima și Energia în Moldova, Victor Parlicov, Convenția Primarilor – Est din Moldova a fost semnată de 49 de primari, însă doar 31 dintre semnatori implementează proiecte ce duc la o dezvoltare locală durabilă. Ei și-au asumat angajamentul de a reduce emisiile de dioxid de carbon cu 20%, până la finalul acestui an, și cu 87%, până în 2030.

„În prezent semnatarii Convenției Primarilor – Est își asumă reducerea emisiilor de CO2 cu cel puțin 40% până în 2030; îmbunătățirea rezilienței la impactul schimbărilor climatice; cooperare sporită pentru acoperirea consumului cu energie sigură, durabilă, și accesibilă. Toate acestea împreună conduc la asigurarea standardelor înalte de viață pentru cetățeni, precum și la dezvoltarea unor localități durabile și adaptate la schimbări climatice”, spune Victor Parlicov.

Convenția Primarilor include patru componente de bază și anume creșterea capacităților

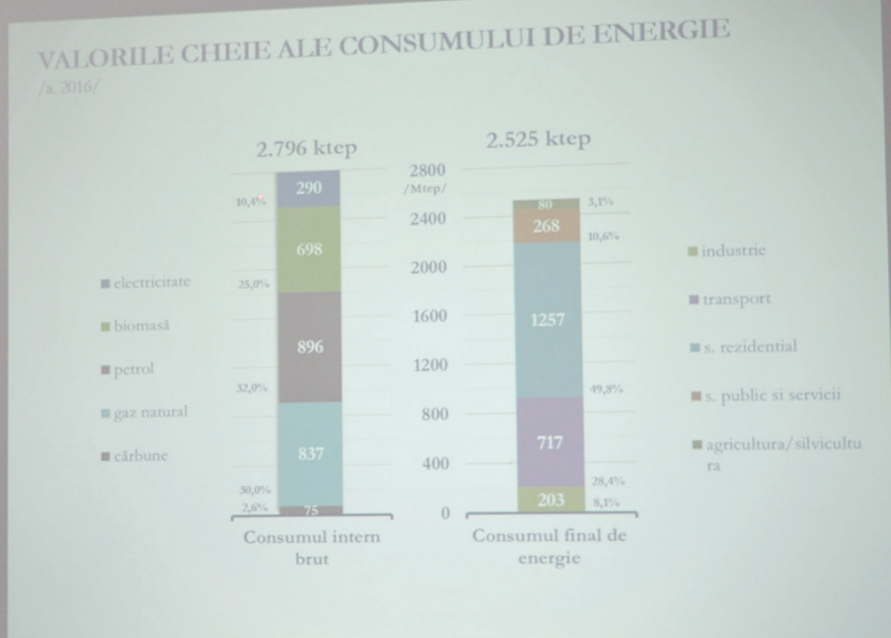
semnatarilor, a coordonatorilor și organizațiilor de suport; oferirea suportului tehnic, colaborarea cu actorii-cheie, comunicarea și diseminarea informației din domeniu.

În același timp, participanți au aflat de la experți fundraising de la IDIS „Viitorul” – Carolina Ungureanu de ce este nevoie de finanțatori, cum se identifică potențialii donatori, unde se anunță cererile de proiecte europene sau ce oportunități există în sectorul energiei. Potrivit expertei, felul în care este evaluată și argumentată problema pe care proiectul încearcă să o soluționeze va determina gradul de convingere a finanțatorului privind susținerea proiectului. La fel, trebuie demonstrată către finanțator și la durabilitatea proiectului, la ideea că investiția nu va fi pierdută, că viitorul proiectului este planificat și există documente utile pentru susținerea financiară a proiectului după încetarea finanțării.

La rândul său, participanții au apreciat drept utile informațiile obținute în cadrul instruirii, menționând că vor aplica cunoștințele de identificare a surselor de finanțare pentru proiectele la nivel local în activitatea pe care o desfășoară.

„Seminarul a abordat un subiect actual pentru administrația publică locală, adică oportunitățile de finanțare și sursele externe de finanțare pentru proiectele din comunitate. Particip de fiecare dată cu mare plăcere la astfel de instruirii utile”, e de părere Eugen Tihonov, șeful Direcției economie de la Consiliul raional Călărași.

Seminarul a avut loc în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP). Proiectul de eficiență energetică în orașul Călărași presupune instalarea unei rețele de iluminat de 21 de kilometri și iluminarea arhitecturală a două clădiri publice. Ca rezultat, proiectul va asigura o economie reală de 6 500 euro/an, va permite reducerea emisiilor de CO2 și a costurilor de întreținere și exploatare.

www.calarasi-primaria.md

Sporirea eficienței energetice în comunitățile din Moldova depinde de implementarea corectă a politicilor naționale în domeniu

Care este politica europeană în domeniul eficienței energetice? Ce prevede Programul național pentru eficiență energetică 2011-2020? Care sunt atribuțiile autorităților publice locale pentru atingerea obiectivelor naționale în domeniul eficienței energetice și promovează eficiența energetică pe plan local? Acestea sunt câteva dintre subiectele mesei rotunde „Ce trebuie să știe cetățenii despre legislația în vigoare privind eficiența energetică”, desfășurată pe 6 martie în orașul Călărași. Evenimentul a fost organizat de IDIS „Viitorul” în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”. Proiectul este implementat de autoritatea publică locală din orașul Călărași, în colaborare cu IDIS „Viitorul”, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene (UE).

„Aceste evenimente publice pe care le desfășurăm împreună cu IDIS „Viitorul” abordează domeniul eficienței energetice după etape,

începând cu ce înseamnă eficiența energetică, facturarea consumului de energie, dar și legislația în vigoare. Sper ca această masă rotundă să fie de perspectivă pentru a atinge obiectivele de eficientizarea consumului de energie cu 20% și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% până în anul 2020 pentru orașul Călărași”, a declarat viceprimarul orașului Călărași, Vladimir Susarenco.

Discuțiile mesei rotunde au abordat prevederile legislației naționale și internaționale privind eficiența energetică; obiectivele naționale, măsurile de politică, precum și atribuțiile autorităților publice în domeniul eficienței energetice în Republica Moldova. Evenimentul a adunat specialiști din administrația publică, reprezentanți ai instituțiilor publice din raionul Călărași și societății civile.

Politicile naționale în domeniul eficienței energetice sunt elaborate în contextul implementării Acordului de Asociere, armonizării legislației în domeniul eficienței energetice la acquis-ul Uniunii Europene din sectorul respectiv,

precum și a angajamentelor asumate de către Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice. Printre legislația europeană transpusă se numără Directiva Europeană 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor; Directiva Europeană 2009/28/CE privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile; Directiva 2012/27/UE din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică

„Domeniul eficienței energetice a devenit o prioritate pentru Republica Moldova odată cu adoptarea Legii cu privire la energetică din 19.02.1998. Conform acestei legi, autoritățile locale au atribuția de a construi obiective energetice, coordonează lucrările de lichidare a consecințelor situațiilor excepționale la obiectivele energetice, reglementarea alocațiilor de la bugetele locale pentru dezvoltarea sistemului de asigurare a consumatorilor din teritoriul cu resurse energetice; dar și acordarea de compensații nominale la plata consumului normat de resurse energetice păturilor social-vulnerabile”, spune Ion Muntean, expert în energetică de la IDIS „Viitorul”.

În contextul politicilor naționale în domeniu, principalele prevederi ale Legii nr. 139 cu privire la eficiența energetică din 19.07.2018 se referă la consolidarea capacităților autorității publice responsabile de implementarea politicilor de eficiență energetică; obligațiile în domeniul eficienței energetice; auditul energetic; consolidarea capacităților managerilor energetici, eficiența energetică în achizițiile publice, dar și promovarea eficienței energetice la nivel național. Potrivit legii, creșterea eficienței energetice este un obiectiv strategic al politicii energetice a statului datorită contribuției majore pe care o are la îmbunătățirea siguranței alimentării cu energie și a competitivității, la dezvoltarea durabilă, la economisirea resurselor energetice primare și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

În acest sens, participanți au aflat de la managerul proiectului, Liubomir Chiriac, care sunt măsurile de eficiență energetică la nivel național și în mod special atribuțiile autorităților administrației publice locale: „Politicile în domeniul eficienței energetice la nivel local sunt incluse în planurile locale de acțiuni în domeniul eficienței energetice. Aceste planuri se elaborează pentru un termen de trei ani și trebuie să corespundă cu Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice, dar și cu strategiile de dezvoltare. Autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea desemnează managerii energetici raionali, iar la nivelul primăriilor, pot fi desemnați manageri energetici locali în vederea promovării eficienței energetice la nivel de comunitate”. În același timp, autoritățile publice locale trebuie să publice pe paginile lor web oficiale informații despre măsurile întreprinse în domeniul eficienței energetice, cu periodicitatea de cel puțin un an.

În opinia participanților, aplicarea politicii naționale în domeniul eficienței energetice va contribui la atingerea obiectivului național de creștere a eficienței energetice, iar autorităților publice și cetățenii joacă un rol important în acest sens.

„Avem nevoie să cunoaștem legislația în domeniul energetic, căci suntem o țară care nu are această cultură de politici de eficientizare a energiei, pentru o viață mai bună. Ar fi bine ca să existe astfel de instruirii la nivelul tuturor autorităților publice locale, ca subiectul să fie mediatizat, iar societatea – educată pentru a salva planeta, orașul și casa în care trăim”, zice Mariana Iurcu, cetățean activ al orașului Călărași și muzeograf la Muzeul de Istorie și Etnografie din orașul Călărași.

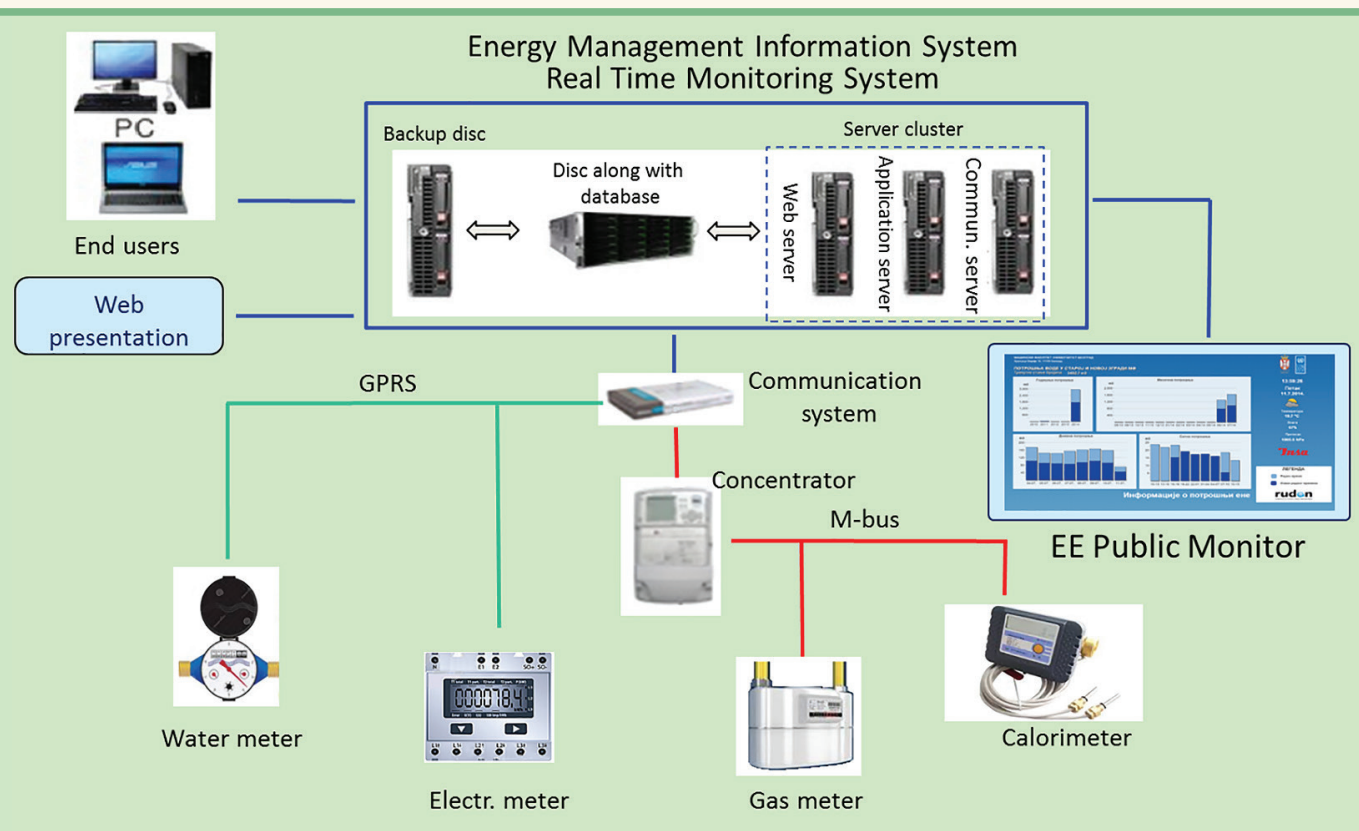

La rândul său, specialistul în construcții din cadrul Primăriei orașului Călărași – Ion Radu, a adăugat: „Am aflat multe informații interesante și utile din legile și directivele europene care au fost prezentate astăzi. De exemplu am aflat cum poate fi calculat consumul energetic și cum poate fi economisit. Consider că, aplicată corect, această informație este doar benefică consumatorilor, specialiștilor și aleșilor locali din administrația publică locală”.

Iar Lilia Rață, specialist în atragerea investițiilor la Primăria orașului Călărași este de următoarea părere: „Evenimentul este binevenit pentru a îmbunătăți cunoștințele și capacitățile cetățenilor și a autorităților publice locale privind legislația în domeniul eficienței energetice. Administrația publică locală poate deveni un promotor la nivel local de reducere a consumului de energie prin aplicarea legislației în domeniu în procesele de achiziții publice, cât și prin informarea cetățenilor privind modul în care fiecare se poate implica în reducerea emisiilor de carbon pentru creșterea calității vieții cetățenilor”.

Masa rotundă a avut loc în cadrul proiectului „Eficientizarea iluminatului public în orașul Călărași – Licurici în inima Codrilor”, implementat de Primăria orașului Călărași, în parteneriat cu IDIS „Viitorul”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul programului UE „Convenția primarilor - proiecte demonstraționale” (CoM-DeP). Proiectul de eficiență energetică în orașul Călărași presupune instalarea unei rețele de iluminat de 21 de kilometri și iluminarea arhitecturală a două clădiri publice. Ca rezultat, proiectul va asigura o economie reală de 6 500 euro/an, va permite reducerea emisiilor de CO2 și a costurilor de întreținere și exploatare.

EMIS – un instrument eficient de monitorizare a consumului de energie

Sistemul informațional de management energetic (EMIS) este un program computerizat sau o aplicație de internet care servește drept instrument de bază ce sprijină sistemul de management energetic în clădirile publice și comerciale. EMIS permite monitorizarea continuă, de la distanță, a consumului de apă, precum și de energie electrică și termică. Sistemul inteligent generează alerte în cazul consumurilor peste normă de resurse energetice și permite intervenția rapidă în caz de avarii sau de consum fraudulos de energie. EMIS dezvoltă de asemenea rapoarte statistice despre consumul real de energie pe perioade concrete.

Sistemul informațional oferă o supraveghere transparentă și controlul consumului de energie, devenind el însuși un instrument inevitabil pentru gestionarea sistematică a energiei. Conectarea la EMIS este posibilă de pe orice dispozitiv de calculator cu acces la internet (computere, laptopuri, calculatoare porta-

bile și smartphone-uri). Datele introduse în EMIS sunt utilizate pentru o gamă largă de calcule, analize și controale care vă permit să înțelegeți cum să economisiți energia și apa într-o anumită clădire, să comparați clădirile individuale cu clădiri similare și identificați un consum nedorit, excesiv și irațional. Iar atunci când are loc un eveniment neașteptat (de exemplu creșterea drastică a consumului de energie sau de apă), sistemul informează utilizatorii, iar acest lucru previne apariția de costuri inutile. De asemenea, pe baza informațiilor obținute prin analiza efectuată, experți responsabili cu gestionarea energiei identifică și aplică măsurile necesare pentru creșterea eficienței energetice, ducând în final la economii de energie și bani.

„Sistemele informaționale sunt următorul pas în dezvoltarea sectorului eficienței energetice. Printr-o monitorizare mai eficientă, având consumurile sistematizate, va fi mai ușor de atras finanțare și de a implementa proiecte, în sectoarele cele mai energofage. Important este ca fiecare din voi să dorească să contribuie cu

idei și soluții de implementare și sistematizare a informației”, declară Alexandru Ciudin, directorul Agenției pentru Eficiență Energetică.

Utilizarea EMIS furnizează și permite transparent afișarea și controlul consumului de energie și al costurilor legate de energie în toate clădirile din sectorul public. Astfel, EMIS oferă acces facil la consumul de energie și la datele de cost, afișare grafică ușoară și imprimarea datelor și rezultatele analizei.

„Sistemul permite reducerea și controlul costurilor legate de energie și apă, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, consolidarea responsabilității sociale, asigurarea monitorizării și controlului tuturor variabilelor care afectează performanța energetică a instalațiilor și clădirilor în ansamblu. Totodată, asigurarea funcționării unui EMIS eficient depinde de angajamentul continuu al factorilor de decizie de toate nivelurile”, povestește Simion Berzoi, specialist în dezvoltarea afacerilor în cadrul proiectului „Orașe verzi durabile pentru Moldova”.

EMIS este destinat pentru:

- Clădiri care intră în competența autorităților locale (școli, grădinițe, clădiri administrative, centre sportive, centre de asistență medicală etc.);
- Clădiri care intră în competența autorităților naționale (clădiri ale administrației publice, instanțe, spitale, centre de gerontologie, facultăți, cămine studențești etc.);
- Sisteme de iluminat public;
- EMIS poate fi, de asemenea, utilizat pentru clădirile comerciale.

Beneficiile sistemului EMIS:

- ♦ Ne permite să cunoaștem consumul real de energie și apă în cadrul unei clădiri publice și costurile respective.
- ♦ Permite identificarea problemelor acute (consum excesiv de energie sau pierderi de apă) și luarea de măsuri corective.
- ♦ Oferă bază de date pentru a solicita finanțare din diferite surse.
- ♦ Oferă posibilitate de a monitoriza contracte de performanță energetice sau a proiectelor ESCO.

EMIS PERMITE:

- ✓ Crearea bazelor de date (registrelor) pentru sisteme de iluminat public și clădiri (părți ale clădirilor, clădiri independente, clădiri independente în cadrul complexelor sau complexe de clădiri);
- ✓ Colectarea datelor cu privire la consumul real de apă și energie.
- ✓ Monitorizarea, analiza și generarea rapoartelor comparative în baza consumului de resurse energetice și costul acestora.
- ✓ Inventarierea clădirilor și a sistemelor de iluminat public.
- ✓ Înregistrarea și actualizarea seturilor de date relevante necesare pentru a defini starea clădirilor individuale din baza de date (registre).
- ✓ Acces simplu la informații privind numărul, tipul și utilizarea clădirilor, locațiile lor geografice, energia generală și datele structurale privind clădirile.
- ✓ Colectarea continuă a datelor și supravegherea consumului tuturor tipurilor de energie și apă.
- ✓ Acces simplu la informații despre consumul total de energie și apă, împreună cu specificarea sistemelor în care se folosește energia și apa și care sunt materiile prime energetice.
- ✓ Prezentare generală și prezentare grafică a consumului de energie și apă în toate perioadele în care sunt introduse datele privind consumul.
- ✓ Prelucrarea și analiza datelor colectate și prezentarea acestora prin sistem în formate predefinite de rapoarte, grafice și analize financiare și energetice.
- ✓ Controlul costurilor și stabilirea obiectivelor pentru reducerea costurilor de energie, materii prime energetice și apă.
- ✓ Căutare avansată a bazei de date cu ajutorul filtrelor încorporate și sortarea pe tipuri și scopuri a clădirilor, a utilizatorilor finali ai clădirilor și a liniilor bugetare din care sunt finanțate costurile.
- ✓ Generarea indicatorilor de eficiență energetică a clădirilor.
- ✓ Comunicarea între utilizatorii sistemului cu sistemul automat de notificări și alerte către utilizatori.
- ✓ Controlul statistic al introducerii datelor și setarea alertelor pentru depășirea pragurilor de consum stabilite.
- ✓ Identificarea și pregătirea proiectelor de eficiență energetică.
- ✓ Înregistrarea măsurilor de eficiență energetică întreprinse în clădirile publice.
- ✓ Monitorizarea simplă și ușoară a rezultatelor implementării proiectelor care vizează creșterea eficienței energetice.
- ✓ Sensibilizarea și promovarea eficienței energetice.

Ierarhia utilizatorilor EMIS

are un număr de niveluri de utilizatori care au funcționalități diferite ale sistemului.

Această ierarhie este formată din:

- ✓ Administratorul de sistem - cel mai înalt nivel de ierarhizare a utilizatorilor;
- ✓ Ministerul Economiei și a Infrastructurii Republicii Moldova;
- ✓ Factorii de decizie locali;
- ✓ Managerii de energie (ai autorităților publice locale/clădirilor/întreprinderilor);
- ✓ Utilizatori la nivel de clădire - persoană desemnată în clădirile pentru care sunt introduse datele;
- ✓ Furnizorul de date - furnizorul local de energie, materii prime energetice și apă, care poate trimite automat (online) date către EMIS.

Introducerea datelor poate fi efectuată de către administratorul de sistem, managerii de energie, utilizatorii și furnizorii de date, dar au autorizații diferite.

Inițierea procesului de implementare EMIS în Republica Moldova include următoarele acțiuni:

- 1 Stabilirea și integrarea factorilor de conversie a CO2 pentru diferite categorii de carburanți.
- 2 Definitivarea curriculei și materiilor necesare pentru managerii energetici și utilizatorii EMIS.
- 3 Asigurarea trainingurilor regulate pentru managerii energetici și a utilizatorilor finali.
- 4 Asigurarea accesului la platforma DEMO EMIS – traininguri pentru managerii energetici și a utilizatorilor finali.
- 5 Stabilirea instrumentelor de raportare în dependență de nivelul ierarhic a utilizatorilor EMIS.

Pentru început, EMIS va fi lansat într-un număr restrâns de instituții cu menire socială din Chișinău: școli, grădinițe, spitale, pentru ca ulterior să fie extins la nivel urban.

EMIS a fost dezvoltat și lansat de PNUD în Croația în 2006 și este replicat în prezent în peste 13.000 de clădiri publice. Ulterior, modelul EMIS a fost replicat și în Bosnia, Herțegovina, Serbia. În Republica Moldova, sistemul este dezvoltat cu suportul PNUD Moldova în cadrul proiectului „Orașe verzi durabile pentru Moldova”, finanțat de Facilitatea Globală de Mediu (GEF).

Surse: aee.md, ems-undp.rs, isge.hr

Finanțat de Uniunea Europeană în cadrul inițiativei EU4Energy

Inițiativa EU4Energy acoperă tot sprijinul UE ce vizează îmbunătățirea furnizării energiei, a securității energetice și conectivității, precum și promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile în țările Parteneriatului Estic: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. UE oferă acest sprijin prin intermediul finanțării proiectelor și programelor care contribuie la reformarea piețelor energetice și la reducerea dependenței și consumului național de energie. Pe termen mai lung, aceasta face furnizarea de energie mai fiabilă, transparentă și accesibilă, reducând astfel deficitul energetic și facturile la energie atât pentru cetățeni, cât și pentru sectorul privat. Mai multă informație pe: www.EU4Energy.eu.